

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

«Бекитилди»

Кыргыз Республикасынын
билим берүү жана илим
министрлигинин буйругу
менен №863/1

«10» май 2022ж.

Каттоодо № 8 өттү

Код 200724

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ОРТО КЕСИПТИК БИЛИМ
БЕРҮҮНҮН МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

Адистиги: 050705 –«Мектепке чейинки атайын билим берүү»

**Квалификацисы: Өнүгүүсүндө кемчилиги бар мектеп жашына чейинки
балдардын тарбиячысы**

Бишкек-2022

1-Глава. Жалпы жоболор.

1. Ушул Кыргыз Республикасынын орто кесиптик билим берүүсүнүн **050705 “Мектепке чейинки атайын билим берүү”** адистиги боюнча Мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары – Мамлекеттик билим берүү стандарты) Кыргыз Республикасынын “Билим берүү тууралуу” Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы дагы башка ченемдик-укуктук актыларына ылайык иштелип чыккан.

2. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөнкү түшүнүктөр пайдаланылат:

- **негизги кесиптик билим берүү программасы** - тиешелүү адистик боюнча окуу процессинин максаттарын, күтүлүп жаткан натыйжаларын, мазмунун жана ишке ашырылышын уюштурууну жөнгө салуучу окуу-методикалык документтердин жыйындысы;

- **дисциплиналардын цикли** - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон билим берүү программасынын бөлүгү же окуу дисциплиналарынын жыйындысы;

- **модуль** - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон окуу дисциплинасынын бөлүгү;

- **компетенция** – тиешелүү тармакта кесиптик иш менен алектенүү үчүн зарыл болгон жеке сапаттардын, билимдердин, көндүмдөрүн жана жөндөмдөрдүн динамикалык айкалышы;

- **кредит** – негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу өлчөмү;

- **окутуунун натыйжалары** - негизги билим берүү программасы/модулу боюнча окутуунун натыйжасында алынган компетенциялар.

- **кесиптик стандарт** - кесиптик иштин белгилүү бир түрүнүн чегинде анын мазмунуна жана сапатына талаптарды аныктаган жана кызматкердин штаттагы ордун татыктуу ээлөө үчүн аткарууга тийиш болгон квалификациясынын сапаттык деңгээлин сүрөттөгөн негизги документ, уюмдагы ар кандай ишинин түрүнө карабастан.

Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартын ишке ашыруу менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан орто кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү уюмдары үчүн милдеттүү болуп саналат.

2-Глава. Колдонуу тармагы.

3. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты **050705 “Мектепке чейинки атайын билим берүү”** адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууда милдеттүү болгон ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысын билдирет жана Кыргыз Республикасынын аймагында тиешелүү адистик боюнча лицензиясы жана аккредитациясы бар, менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү уюмдарынын уюштуруу-методикалык документтерди иштеп чыгуусу, кесиптик орто билим берүүсүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн сапатын баалоосу үчүн негиз болуп эсептелет.

4. Мамлекеттик билим берүү стандартынын **050705 “Мектепке чейинки атайын билим берүү”** адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасынын негизги көрсөткүчтөрү болуп, төмөнкүлөр саналат:

- ушул адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууга укуктуу билим берүүнүн уюмдарынын администрациясы жана педагогикалык курамы;

- ушул адистиктеги негизги билим берүү программасын өздөштүрүү боюнча өзүнүн окуу ишин натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу студенттер;

- кесиптик иштин тийиштүү чөйрөсүндөгү адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;

- Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыз кылуучу окуу-методикалык бирикмелер жана кеңештер;

- кесиптик орто билим берүүнү каржылоону камсыз кылуучу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- кесиптик орто билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышын контролдоону камсыз кылуучу, кесиптик орто билим берүү чөйрөсүндө аккредитациялоочу жана сапатын контролдоочу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоочу агенттиктер.

3-глава. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү

5. 050705 “Мектепке чейинки атайын билим берүү” адистиги боюнча негизги орто кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүү формалары:

- күндүзгү;
- күндүзгү - сырттан окуу (кечки);
- сырттан окуу.

6. Орто жалпы билим берүү базасында күндүзгү окуу формасы менен орто кесиптик билим берүү адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүү мөөнөтү 1 жыл 10 айды түзөт. Бул кесиптик билим берүү программасы негизги жалпы билим берүүнүн базасында ишке ашырылган учурда өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтү 1 (бир) жылга көбөйтүлөт.

7. Орто кесиптик билим берүү программасына интеграцияланган жалпы орто билим берүүнүн (10-11-класстар) жалпы билим берүү программасын ишке ашырууда орто жалпы билими жөнүндө документ (аттестат) берилбейт, ал эми предметтер боюнча баалар орто кесиптик билими тууралуу документке (дипломго) коюлат.

8. Кабыл алууда абитуриентте төмөнкү документтердин бири болууга тийиш:

- жалпы орто билими жөнүндө аттестат;
- негизги жалпы билими жөнүндө аттестат.

9. Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган учурда кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүү мөөнөтү кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан күндүзгү окуу формасында өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтүнө карата 6 айга узартылат.

Орто кесиптик билим берүүнүн программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму кайра аттестациялоонун (кайра зачет тапшыруунун) жыйынтыгы менен башка адистик боюнча жогорку кесиптик билим же орто кесиптик билим алууда студент өздөштүргөн (өткөн) өзүнчө дисциплиналар (модулдар) жана (же) өзүнчө практикалар боюнча окутуунун натыйжаларын толук же жарым-жартылай кайра кабыл алышы мүмкүн.

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү өзүнчө ченемдик укуктук акт менен бекитилет.

10. Күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларынын эмгек сыйымдуулугу 120 дан кем эмес кредитти түзөт. Бир окуу семестринин эмгек сыйымдуулугу 30 дан кем эмес кредитке барабар (окуу процесси эки семестрлик болуп уюштурулган учурда).

Бир кредит студенттин окуу ишинин 30 саатына барабар (анын ичине аудиториялык, өз алдынча иши жана аттестациянын бардык түрлөрү кирет).

Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган учурда негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугу окуу жылы үчүн 45тен кем эмес кредитти түзөт

11. **050705 "Мектепке чейинки атайын билим берүү"** адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаты балдардын ар кандай топторунун жалпы жана атайын билим берүү муктаждыктарын жана алардын социалдык адаптациясын эске алуу менен ар тараптуу өнүккөн инсанды тарбиялоо болуп саналат. Ар кандай билим берүү уюмдарында жана үй шартында өнүгүүсүндө кемчиликтери бар мектепке чейинки балдарды тарбиялоо жана окутуу жаатында педагогдорду даярдоо.

Инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатында **050705 «Мектепке чейинки атайын билим берүү»** адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаты: студенттердин социалдык жана инсандык сапаттарын, максатка умтулгандыкты, уюшкандыкты, эмгекчилдикти, жоопкерчиликти, атуулдукту калыптандыруу, баарлашуу, сабырдуулук, жалпы маданиятты жогорулатуу жана башка.

12. **050705 "Мектепке чейинки атайын билим берүү"** адистик боюнча орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү тармагы төмөндөгүлөр:

- атайын мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде жана үй-бүлөдө эрте жаш жана мектепке чейинки курактагы балдарды ар тараптуу өнүктүрүү, тарбиялоо жана окутуу боюнча иштерди жүргүзүү;
- мектепке чейинки курактагы балдарды атайын мектепте билим алууга даярдоо.

13. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин объекттери болуп төмөнкүлөр саналат:

- атайын мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде жана үй-бүлөдө эрте жаш жана мектепке чейинки курактагы балдарды тарбиялоо, өнүктүрүү жана окутуу процесстерин уюштуруунун милдеттери, мазмуну, ыкмалары, каражаттары жана формалары;
- атайын мектепке чейинки билим берүү боюнча билим берүү программаларын ишке ашыруу максатында кесиптештер, мектепке чейинки балдардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөр) жана социалдык өнөктөштөр менен өз ара аракеттенүү процесстерин уюштуруунун милдеттери, мазмуну, ыкмалары, каражаттары жана формалары;
- атайын мектепке чейинки билим берүү мекемелериндеги педагогикалык процессти методикалык камсыздоо.

14. Бүтүрүүчү даярдана турган кесиптик иштин түрлөрү:

- атайын мектепке чейинки мекемелеринде, мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде, балдардын реабилитациялык борборлорунда атайын тарбиялоо жана билим берүү иш-чаралары;
- атайын мектепке чейинки мекемелеринде, мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде, балдардын реабилитациялык борборлорунда атайын социалдык-педагогикалык иш-чаралар;
- атайын мектепке чейинки мекемелеринде, мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде, балдардын реабилитациялык борборлорунда атайын окуу-методикалык иш-чаралар.

15. Бүтүрүүчү адистиги боюнча даярдалышы керек болгон кесиптик ишинин милдеттеринин тизмеси: **050705 "Мектепке чейинки атайын билим берүү"** адистиги

- **окутуу-тарбиялоо боюнча ишмердүүлүк:**
  - атайын мектепке чейинки билим берүү үчүн укуктук ченемдерге жана билим берүү программаларына ылайык бирдиктүү педагогикалык процессти ишке ашыруу;
  - баланын ийгиликтүү өнүгүүсүнүн шарты катары баарлашууда предметтик өнүктүрүүчү педагогикалык чөйрөнү жана жагымдуу психологиялык атмосфераны түзүү;
  - балдардын өмүрүн жана ден соолугун коргоону камсыз кылуу; тарбиячынын ишмердүүлүгүнүн ден соолукту сактоо функциясын ишке ашыруу;
  - атайын мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде белгиленген күн тартиби жана сабактардын жүгүртмөсүн аткарууну камсыз кылуу;

- мектепке чейинки курактагы балдарды өнүктүрүү, тарбиялоо жана окутуу боюнча коюлган максаттарга жетишүүнү камсыз кылуу;
- мектепке чейинки курактагы балдардын маңыздуу жашоосун уюштуруу жана балдардын иш-аракетинин ар кандай түрлөрүн (ойноо, окуу-таануу, көркөм чыгармачылык, спорттук жана эс алуу, баарлашуу, тиричилик, эмгек) башкаруу;
- баланын билим жана тарбия деңгээлин изилдөөнүн, талдоонун негизинде балдар менен иштөөдө инсанга багытталган мамилени ишке ашыруу;
- ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү балдар менен түзөтүү иштери чөйрөсүндөгү адистерге жардам көрсөтүү;

- **социалдык-педагогикалык ишмердүүлүк:**

- ата-энелер үчүн практикалык мааниге ээ болгон мектепке чейинки жана үй-бүлөлүк педагогиканын, психологиянын жана мектепке чейинки курактагы балдарды тарбиялоонун усулдарынын жоболорун өздөштүрүүсүнө консультациялык жардам көрсөтүү.
- балдардын толук социалдашуусу үчүн шарттарды түзүү, аларды социалдык дүйнө менен тааныштыруу; балдардын таламдарын жана укуктарын коргоо.

- **методикалык иш:**

- мектепке чейинки билим берүүнүн жана тарбиялоонун заманбап билим берүү атайын программаларынын негизинде окуу-тарбия иштерин пландаштыруу жана ишке ашыруу, окуу-методикалык адабияттарды изилдөө;
- курчап турган дүйнө жөнүндө маалыматты мектепке чейинки балдар үчүн жеткиликтүү формага айландыруу;
- жетишилген натыйжаларды талдоонун негизинде мектепке чейинки курактагы баланын инсандыгын өнүктүрүүнү жана балдар менен билим берүү иш-аракеттерин долбоорлоо.

16. **050705 "Мектепке чейинки атайын билим берүү"** адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүдө негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкүлөргө даяр:

- жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүгө;

- жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасын: «Логопедия», «Сурдопедагогика», «Олигофренопедагогика» сыяктуу тиешелүү профилдер жана жогорку кесиптик билим берүүгө даярдоонун байланыштуу багыттары (багыты: 550700 «Педагогикалык билим

берүү» профили: «Мектепке чейинки билим берүү», «Башталгыч класстарга билим берүү») боюнча тездетилген мөөнөттө өздөштүрүүгө.

4-Глава. Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу шарттарына жалпы талаптар

17. Орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өз алдынча иштеп чыгышат. Негизги кесиптик билим берүү программасы эмгек рыногунун керектөөлөрүн эске алуу менен тиешелүү Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизинде адистиги боюнча түзүлөт.

Орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары негизги кесиптик билим берүү программасын илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиянын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүүсүн эске алуу менен билим берүү сапатына кепилдикти камсыз кылуу боюнча төмөнкү сунуш-көрсөтмөлөргө ылайык, 5 жылда бир жаңылап турууга милдеттүү, алар:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу стратегиясын иштеп чыгуу;
- билим берүү программаларына мониторинг жүргүзүү, мезгил-мезгили менен кароо;
- так макулдашылган критерийлердин негизинде студенттердин билиминин жана көндүмдөрүнүн деңгээлин, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларын баалоонун объективдүү жол-жоболорун иштеп чыгуу;
- окутуучулук курамдын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыз кылуу;
- бардык ишке ашырылып жаткан билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыз кылуу, аларды пайдалануунун натыйжалуулугун, анын ичинде угуучуларды сурамжылоо аркылуу контролдоо;
- макулдашылган критерийлер боюнча үзгүлтүксүз өзүн-өзү текшерүүдө өзүнүн ишмердүүлүгүн (стратегиясын) баалоо жана башка билим берүү уюмдары менен салыштыруу;
- өзүнүн иш натыйжалары, пландары, жаңычылдыктары жөнүндө коомчулукка маалымдоодо.

18. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо алардын учурдагы, аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясын камтууга тийиш.

Студенттерди учурдагы аттестациялоо орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан белгиленген (педагогикалык кеңеш тарабынан бекитилген) модулдук-рейтингдик баалоо системасынын негизинде окуу семестринде жүргүзүлөт.

Студенттерди аралык аттестациялоо ар бир семестрдин аягында өткөрүлөт жана бардык дисциплиналар боюнча жыйынтыктоочу баа (экзамендик баа) семестр учурундагы аттестациянын жыйынтыгы боюнча коюлат.

Бүтүрүүчүлөрдү мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация мамлекеттик аттестациялык сыноолордун төмөнкү түрлөрүнөн турат: өзүнчө дисциплиналар боюнча бүтүрүү сынагы, адистик боюнча дисциплиналар аралык бүтүрүү сынак.

Жыйынтыктоочу аттестацияга академиялык карызы жок жана окуу планында каралган окуу курсун толук бүтүргөн бүтүрүүчүгө уруксат берилет.

Студенттерди учурдагы, аралык аттестациялоо жана бүтүрүүчүлөрдүн жеке жетишкендиктеринин негизги кесиптик билим берүү программасынын этаптык же жыйынтыктоочу талаптарына ылайыктуулугуна жыйынтыктоочу аттестациялоо үчүн баалоо каражаттарынын базалары түзүлөт, типтүү тапшырмалар, текшерүү иштери, билимди, көндүмдөрдү жана алынган компетенциялардын деңгээлин баалоого мүмкүндүк берүүчү модулдук тесттер кирет. Баалоо каражаттарынын негиздери орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Жыйынтыктоочу Мамлекеттик аттестация Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан аныкталган тартипте жүргүзүлөт.

19. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрдүн социалдык жана инсандык компетенцияларын калыптандыруудагы мүмкүнчүлүктөрү (мисалы, системалык-активдүү мүнөздөгү социалдык өз ара аракеттенүү, өзүн өзү уюштуруу жана өзүн өзү башкаруу компетенциялары) аныкталышы керек. Кесиптик орто билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- өзүнүн социалдык-маданий чөйрөсүн калыптандыруу;
- инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл шарттарды түзүү;
- окуу процессинин социалдык-тарбиялык компонентин өнүктүрүү, анын ичинде студенттердин өз алдынча башкаруусун өнүктүрүү,

студенттердин коомдук уюмдардын, спорттук-чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун иштерине катышуусуна көмөк көрсөтүү.

20. Орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун негизги кесиптик билим берүү программасы дисциплиналардын ар бир циклинин вариативтүү бөлүгүнүн үчтөн биринен кем эмес өлчөмүндө студенттин тандоосу боюнча дисциплиналарды камтууга тийиш. Студенттин тандоосу боюнча дисциплиналарды түзүү тартиби кесиптик орто билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун педагогикалык кеңеши тарабынан бекитилет.

21. Орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- студенттерге өз окуу программасын түзүүгө катышуунун реалдуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу;

- негизги кесиптик билим берүү программасын түзүүдө студенттерди алардын укуктары жана милдеттери менен тааныштыруу;

- студенттер тандап алган дисциплиналар алар үчүн милдеттүү болуп санала тургандыгын жана алардын жалпы интенсивдүүлүгү окуу планында каралгандан кем болбоого тийиш экендигин түшүндүрүү.

22. Студенттер негизги кесиптик билим берүү программасында каралган, студенттин тандоосу боюнча окуу дисциплиналарын өнүктүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын чегинде конкреттүү дисциплиналарды тандап алууга укуктуу.

23. Студенттер орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун негизги кесиптик билим берүү программасында каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттө аткарууга милдеттүү.

24. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда натыйжаларга жетишүү үчүн студенттер студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук-чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун иштерине катышууга милдеттүү.

25. Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдуу көлөмү аудиториялык жана аудиториядан тышкаркы (өз алдынча) окуу иштеринин бардык түрлөрүн кошкондо, жумасына 45 саат өлчөмүндө белгиленет.

Күндүзгү окуу формасы үчүн жумасына аудиториялык сабактардын көлөмү адистиктин өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен Мамлекеттик билим берүү стандарты тарабынан ар бир окуу дисциплинасын окууга бөлүнгөн жалпы көлөмдүн 60 % дан пайыздан ашпаган өлчөмүндө аныкталат.

26. Күндүзгү- сырттан (кечки) окуу формасында аудиториялык сабактардын көлөмү жумасына 16 сааттан кем эмес болууга тийиш.

27. Сырттан окутууда студентке жылына 150 сааттан кем эмес өлчөмдө окутуучудан билим алуу мүмкүнчүлүгү камсыз кылынууга тийиш.

28. Окуу жылында каникул убактысынын жалпы көлөмү 10 жуманы, анын ичинде кышкысын кеминде эки жуманы түзүүгө тийиш.

5-Глава. Негизги кесиптик билим берүү программасына карата талаптар.

29. **050705 "Мектепке чейинки атайын билим берүү"** адистиги боюнча ушул Мамлекеттик билим берүү стандартынын 11 жана 15-пункттарында көрсөтүлгөн кесиптик иштин милдеттери менен бүтүрүүчү төмөнкү компетенцияларга ээ болууга тийиш:

а) жалпы:

ЖК1. Келечектеги кесибинин маңызын жана коомдук маанисин түшүнүү, ага туруктуу кызыгуусун көрсөтүү.

ЖК2. Өз ишмердүүлүгүн уюштура билүү, кесиптик милдеттерди аткаруунун ыкмаларын жана жолдорун тандап алуу, алардын натыйжалуулугун жана сапатын баалоо; көйгөйлөрдү чече билүү, стандарттуу жана стандарттуу эмес кырдаалдарда чечимдерди кабыл алуу, демилгелүүгүн жана жоопкерчилигин көрсөтүү;

ЖК3. Кесиптик милдеттерин натыйжалуу аткаруу, кесиптик жана жеке өнүгүү үчүн керектүү маалыматты издөө, чечмелөө жана колдонуу

ЖК4. Кесиптик ишмердүүлүгүндө маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу;

ЖК5. Командада иштей билүү, кесиптештер, жетекчилик, социалдык өнөктөштөр менен натыйжалуу баарлаша билүү (окуу-тарбиялоо процессине катышкан атайын мектепке чейинки билим берүү мекемесинин башка кызматкерлери – музыкалык жетекчи, дефектолог, психолог, медициналык кызматкер жана башкалар менен өз ара аракеттенүү жөндөмдүүлүгү);

ЖК6. Максаттарды коюу, балдардын иш-аракетин мотивациялоо, окуу процессинин сапаты үчүн жоопкерчиликти өзүнө алуу менен алардын ишин уюштуруу жана контролдоо;

ЖК7. Кесиптик жана инсандык өнүгүү милдеттерин өз алдынча аныктоо, өз алдынча билим алуу, квалификацияны жогорулатууну аң-

сезимдүү пландаштыруу; кесиптик ишмердүүлүгүн анын максаттарын, мазмунун жаңыртуу, технологияларды өзгөртүү шарттарында жүргүзүү;

ЖК8. Жаракат алуулардын алдын алуу, балдардын өмүрүн жана ден соолугун коргоону камсыз кылуу; балдардын өмүрүнүн коопсуздугун камсыз кылууда жана жаратылыш ресурстарын сарамжалдуу пайдаланууда алган билимдерин колдонуу жөндөмдүүлүгү;

ЖК9. Кесиптик ишмердүүлүктү аны жөнгө салуучу укуктук ченемдердин негизинде ишке ашыруу, педагогикалык этиканы сактоо;

ЖК10. Мамлекеттик жана расмий тилдерде оозеки жана жазуу жүзүндө сүйлөөнү, логикалык жактан туура, негиздүү жана так түзө билүүнү; социалдык баарлашуу деңгээлинде чет тилдердин бирин билүү;

б) Өнүгүүсүндө кемчиликтери бар мектепке чейинки курактагы балдардын тарбиячысы иш-аракеттин түрлөрүнө ылайык келген **кесиптик компетенцияларга** ээ болууга тийиш:

- **Өнүгүүсүндө кемчиликтери бар балдардын ден соолугун чыңдоого жана дене тарбиялык өнүгүүсүнө багытталган иш-чараларды уюштуруу.**

КК1. Өнүгүүсүндө кемчиликтери бар балдардын ден соолугун чыңдоого жана дене тарбиялык жактан өнүгүүсүнө багытталган иш-чараларды пландаштыруу, мектепке чейинки курактагы балдар менен сабактарды өткөрүү, күнүмдүк көз ирмемдерди өткөрүү (жуу, кийинүү, тамактануу);

КК2. Кыймыл режимин аткаруу процессинде дене тарбия боюнча иш-чараларды жүргүзүү (эртең мененки көнүгүү, сабактар, сейилдөө, дене тарбиялык көнүгүүлөр, спорттук иш-чаралар, майрамдар).

КК3. Ар бир баланын ден соолугунун абалына педагогикалык мониторинг жүргүзүү, анын ден соолугунун абалынын өзгөрүшү жөнүндө медициналык кызматкерге өз убагында маалымдоо.

КК4. Күн тартибинде өнүгүүсүндө кемчиликтери бар балдардын ар кандай иш-чараларын жана баарлашуусун пландаштыруу, оюн-зоок жана көркөм чыгармачылык иш-аракеттерди (сүрөт тартуу, ийлеп чаптоо, кыркып чаптоо, конструкциялоо) уюштуруу, эмгек иштерин жана өзүн-өзү тейлөөнү, эрте жаш жана мектепке чейинки курактагы өнүгүүсүндө кемчиликтери бар балдардын баарлашуусун уюштуруу.

КК5. Эрте жаш жана мектепке чейинки курактагы өнүгүүсүндө кемчиликтери бар балдар үчүн майрамдарды жана оюн-зоокторду уюштуруу жана өткөрүү, өнүгүүсүндө кемчиликтери бар балдардын ар кандай иш-

чараларын жана баарлашуусун уюштуруу процессин жана натыйжаларын талдоо.

КК6. Өнүгүүсүндө кемчиликтери бар мектепке чейинки курактагы балдар үчүн сабактарды пландаштыруу, максаттарды жана милдеттерди аныктоо, ошондой эле педагогикалык көзөмөл жүргүзүү, өнүгүүсүндө кемчиликтери бар мектепке чейинки балдарды окутуу процессине жана натыйжаларына баа берүү.

КК7. Билим берүү процессинде колдонулуучу документтерди жүргүзүү.

- **Ата-энелер (аларды алмаштырган адамдар) жана билим берүү мекемесинин кызматкерлери менен өз ара аракеттенүү.**

КК8. Максаттарды, милдеттерди аныктоо жана ата-энелер (аларды алмаштыруучу адамдар) менен иштөөнү пландаштыруу, ата-энелер менен иштөөнүн натыйжаларын баалоо жана талдоо, алар менен өз ара аракеттенүү процессин жөнгө салуу.

КК9. Үй-бүлө тарбиясы, баланын, анын ичинде ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелгендердин социалдык, психикалык жана дене тарбиялык өнүгүүсү боюнча жеке консультацияларды өткөрүү.

КК10. Ата-энелер чогулушун өткөрүү, ата-энелерди тайпада жана билим берүү мекемесинде иш-чараларды уюштурууга жана өткөрүүгө тартуу.

- **Окуу процессин методикалык камсыздоо.**

КК11. Топто предметтик өнүктүрүү чөйрөсүн түзүү.

КК12. Кесиптик адабияттарды изилдөөнүн жана башка педагогдордун ишмердүүлүгүн талдоонун негизинде мектепке чейинки жана атайын мектепке чейинки билим берүү тармагындагы педагогикалык тажрыйбаны жана билим берүү технологияларын системалаштыруу жана баалоо.

КК13. Атайын мектепке чейинки билим берүү тармагындагы илимий-изилдөө жана долбоордук иш-чараларга катышуу, баяндамалар, отчеттор түрүндө педагогикалык иштеп чыгууларды түзүү.

КК14. Балдардын өнүгүүсүндөгү ар кандай бузулуулардын түзүлүшүн билет: интеллектуалдык жана психикалык өнүгүүсүндөгү кемчиликтер, сүйлөө, угуу жана көрүү кемчиликтери бар, кыймыл-аракет аппаратынын функциялары бузулган жана жүрүм-турумунун четтөөлөрү менен;

КК15. Ар кандай өнүгүүсүндөгү кемчиликтери бар балдар үчүн атайын мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде окуу процессин уюштурат жана окуу-методикалык камсыздоону иштеп чыгат;

КК16. Мектепке чейинки курактагы балдарды тарбиялоонун жана коррекциялоо иштеринин атайын ыкмалары жана жолдорун: балдардын дене

тарбиялык жана когнитивдик өнүгүүсү, сүйлөө, оюн, конструктивдүү, көркөм өнөр чыгармачылык, музыкалык, театралдык ишмердүүлүгү.

30. Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик программасы төмөнкүдөй окуу циклдери изилдөөнү карайт:

1-Блок «Дисциплиналар (модулар)»

- 1) жалпы гуманитардык цикл;
- 2) математикалык жана табигый илимдер цикли;
- 3) кесиптик цикл;
- 4) дене тарбия

2-Блок «Практика»;

3-Блок Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация.

Орто кесиптик билим берүү мекемеси мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык негизги билим берүү программасын иштеп чыгат жана улуттук квалификациялык базага ылайык окутуунун натыйжаларына жетишүү үчүн жоопкерчилик тартат.

Негизги билим берүү программасынын ар бир блогуна тиешелүү болгон дисциплиналардын (модулардын) комплекси жана алардын эмгек сыйымдуулугу орто кесиптик билим берүү мекемеси аны өнүктүрүүнүн натыйжаларына карата талаптарды эске алуу менен блок үчүн белгиленген көлөмдө өз алдынча аныктап, улуттук квалификациялык базада каралган окутуунун натыйжаларынын комплексинин формасы каралат.

Негизги кесиптик билим берүү программасы тизмеси жана эмгек сыйымдуулугу Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан аныкталуучу жалпы гуманитардык циклдин милдеттүү дисциплиналарынын аткарылышын камсыз кылууга тийиш. Бул сабактардын мазмуну жана ишке ашыруу тартиби тиешелүү адистик боюнча орто кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартында белгиленет.

Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасы ушул макетке тиркелген структурага ылайык иштелип чыгууда.

31. Дисциплиналардын ар бир цикли негизги (милдеттүү) жана элективдик бөлүктөргө ээ болууга тийиш. Элективдик бөлүк студенттердин базалык бөлүктүн дисциплиналарынын мазмуну менен аныкталган билимдерин, шыктарын жана көндүмдөрүн кеңейтүүгө же тереңдетүүгө мүмкүнчүлүк бериши керек. Элективдик бөлүк ишке ашырылып жаткан кесиптик билим берүү программасынын өзгөчөлүктөрүнө жараша орто кесиптик билим берүү мекемеси тарабынан аныкталат.

Милдеттүү бөлүктүн көлөмү мамлекеттик аттестациянын көлөмүн кошпогондо, негизги билим берүү программасынын жалпы көлөмүнүн 50 пайызынан кем эмес болушу керек.

Орто кесиптик билим берүү мекемеси ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдарга (алардын каалоосу боюнча) алардын психофизикалык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрүн, индивидуалдык мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен негизги билим берүү программасы боюнча окуу мүмкүнчүлүгүн берүүгө жана зарыл болгон учурда өнүгүүсүнүн бузулууларын коррекциялоону жана бул адамдардын социалдык адаптацияланышына шарт түзүп берүүсү керек.

32. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууну окутулуп жаткан дисциплинанын профилине ылайык келген базалык билими бар, илимий жана (же) илимий-методикалык ишмердүүлүк менен системалуу түрдө алектенген педагогикалык кадрлар тарабынан камсыз кылынууга тийиш.

Кесиптик циклдин окутуучулары тиешелүү адистик же окуу багыты боюнча жогорку кесиптик билимге ээ болууга тийиш.

Профессионалдык циклдин окутуучуларынын сапаттык курамын баалоодо 10 жылдан ашык стажы бар өндүрүштүк кызматкерлер эске алынат.

33. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу ар бир студенттин негизги кесиптик билим берүү программасынын дисциплиналарынын толук тизмеси боюнча түзүлгөн маалымат базаларынан жана китепкана фондуларынан пайдалануу мүмкүнчүлүгү менен камсыз кылынууга тийиш. Орто кесиптик билим берүүнүн программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун билим берүү программасы лабораториялык практикумдарды жана практикалык көнүгүүлөрдү (түзүлүп жаткан компетенцияларды эске алуу менен аныкталат) камтууга тийиш.

Студенттерди негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн зарыл болгон окуу адабияттары жана/же электрондук адабияттар менен камсыз кылуу нормага туура келүүгө тийиш - бир студентке 0,5 нуска. Билим берүү маалымат булактары заманбап талаптарга жооп бериши керек. Окуу процессинде мыйзам актылары, ченемдик документтер, кесиптик багыттагы мезгилдүү басылмалардын материалдары колдонулууга тийиш.

34. Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму орто кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун окуу планында каралган, студенттерди лабораториялык, дисциплинардык жана

дисциплиналар аралык даярдоонун, практикалык даярдоонун бардык түрлөрүн камсыз кылуучу, колдонуудагы санитардык жана өрт коопсуздугунун эрежелерине жана ченемдерине ылайык келген материалдык-техникалык базага ээ болууга тийиш.

Сабактардын 2 сменалуулугун эске алганда 1 студент үчүн пайдалуу аянт (кв.м.) 7 кв.м. түзүшү керек.

Кабинеттердин, лабораториялардын жана башка жайлардын минималдуу тизмеси:

Кабинеттер:

- кыргыз тили; орус тили; чет тили; Кыргызстан тарыхы; Манас таануу, математика, география.

- Жалпы жана атайын педагогика жана психология; курактык физиология, анатомия жана гигиена; эне тили; башталгыч билим берүүдө атайын окутуу ыкмалары.

Адистештирилген бөлмөлөр: психологиялык-педагогикалык колдоо, инклюзивдик билим берүү, логопедия боюнча көркөм өнөр чыгармачылык, көркөм өнөр жана конструкциялоо;

Лабораториялар:

- Интернетке кирүү мүмкүнчүлүгү бар информатика жана маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (компьютер 1:12);

- Химия

- физика

Спорт комплекси: медицина-дене тарбиялык кабинеттери, спорт залы, ритмика жана хореография залы;

Залдар: актовый зал.

Интернетке кирүү мүмкүнчүлүгү бар китепкана жана окуу залы

35. Бүтүрүү квалификациялык иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө карата талаптар Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети аныктай турган орто кесиптик билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрүн мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоонун тартибин эске алуу менен орто кесиптик окуу жайы тарабынан аныкталат.

050705 – «Мектепке чейинки атайын билим берүү» адистигинин стандарты Кесиптик орто билим берүүнүн мамлекеттик билим берүүнүн стандарттарын иштеп чыгуу боюнча И.Арабаева атындагы КМУнун Педагогикалык колледжинин базалык мекемесинин окуу-усулдук кеңеши тарабынан иштелип чыккан.

**Орто кесиптик билим берүү уюмдарынын
негизги кесиптик билим берүү программасынын**

Структурасы

Орто кесиптик билим берүү уюмдарынын негизги кесиптик билим берүү программасынын Структурасы		Негизги билим берүү программасынын көлөмү жана анын окуу циклдериндеги кредиттери				
		1 жыл 10 ай	2 жыл 6 ай	2 жыл 10 ай	3 жыл 6 ай	3 жыл 10 ай
1-Блок	I. Жалпы гуманитардык цикли II. Математикалык жана табигый илимдер цикли III. Кесиптик цикл	99	-		-	-
	Дене тарбия (белгиленген семестрлерде жумасына 2 саат)	3-4 семестр	-		-	-
2-Блок	Практика	15	-		-	-
3-Блок	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация.	6	-		-	-
Орто кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын көлөмү		120			-	-

Эскертүү:

(*) маданият жана искусство чөйрөсүндөгү билим берүү уюмдары үчүн «Кесиптик цикл» окуу циклинде кошумча 210 академиялык саат (7 кредит) каралсын.

(**) маданият жана искусство чөйрөсүндөгү билим берүү уюмдары үчүн «Практика» окуу циклинде 1200 академиялык саат (40 кредит) каралсын.

**Орто кесиптик билим берүүнүн 050705 "Мектепке чейинки атайын билим берүү"
адистиги боюнча болжолдуу окуу планы**

**Квалификациясы: Өнүгүүсүндө кемчилиги бар мектеп жашына чейинки
балдардын тарбиячысы**

Окутуунун ченемдик мөөнөтү: 1 жыл 10 ай

№	Дисциплиналардын жана студенттерди окутуу иштеринин түрлөрүнүн аталыштары	Жалпы иш жүктөмү		Семестрлер боюнча болжолдуу бөлүштүрүлүшү			
		Кредиттер	сааттарда	3 сем	4 сем	5 сем	6 сем
				Жуманын саны			
				15-18	15-18	12-18	9-18
1	Жалпы гуманитардык цикл	18	540				
	Негизги бөлүк	15	450				
	Кыргыз тили жана адабияты	3	90				
	Орус тили	2	60				
	Чет тили	2	60				
	Кыргызстан тарыхы	4	120				
	Манас таануу	2	60				
	Кыргызстан географиясы	2	60				
	Элективдик бөлүк	3	90				
	ЖЫЙЫНТЫГЫНДА:	18	540				
2	Математикалык жана табигый илимдер цикли	6	180				
	Негизги бөлүк	4	120				
	Кесиптик математика	2	60				
	Информатика	2	60				
	Элективдик бөлүк	2	60				
	ЖЫЙЫНТЫГЫНДА:	6	180				
3	Кесиптик цикл	75	2250				
	Негизги бөлүк	60	1800				
1	Мектепке чейинки педагогика	6	180				
2	Психология	3	90				

3	Атайын психология негиздери менен коррекциялоочу педагогика	4	120				
4	Атайын мектепке чейинки педагогика жана психология	4	120				
5	Айлана чөйрө менен таанышуунун атайын методикасы	4	120				
6	Генетиканын негиздери	2	60				
7	Кыргыз (орус) тили тил илиминин негиздери менен	4	120				
8	Адабият адабиятка киришүүнүн негиздери менен	2	60				
9	Нейрофизиология жана ЖНИА нейрофизиологиясы	4	120				
10	Сүйлөө речинин нормалдуу жана нормалдуу эмес өнүгүүсү	3	90				
11	Психологиялык-педагогикалык диагностиканын негиздери	2	60				
12	Өнүгүүсүндө бузулуулары бар балдарды үй-бүлөдө тарбиялоо	2	60				
13	Сурдопедагогиканын негиздери	2	60				
14	Тифлопедагогиканын негиздери	2	60				
15	Олигофренопедагогиканын негиздери	4	120				
16	Турмуш тиричиликтин коопсуздугу	2	60				
17	Логопедиянын негиздери логоритмикасы менен	4	120				
18	Курак анатомиясы, физиологиясы жана гигиенасы	2	60				
19	Жөнөкөй математикалык түшүнүктөрдү калыптандыруу	4	120				
	Элективдик бөлүк	15	450				
	ЖЫЙЫНТЫГЫНДА:	75	2250				
4	Дене тарбия		Жумасына 2с.				
5	Практика	15	450				
6	Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация	6	180				
	Сынактардын саны (макс)			8-10	8-10	8-10	8-10
	Негизги окуу программасынын жалпы эмгек жүктөмү	120	3600	30	30	30	30

